

# שיחת השבוע

הרב יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד - המרכז • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

## יש חדש

### ממשיכים בהתוועדויות

בשבת הזאת, כ' בכסלו, יתקיימו בכל בתי-הכנסת ההתוועדויות לרגל חגי-הגאולה. כידוע, השחרור השלם של בעל התניא מהמאסר היה ביום כ' בכסלו, ועל-כן גם הוא נחוג בשמחה גדולה. במקומות רבים יהיו התוועדויות גדולות במוצאי שבת, בשילוב סעודת מלווה-מלכה.

### מאירים בחנוכה

צעירי-חב"ד משלימים את ההיערכות למבצע חנוכה. במבצע יביאו את שמחת החג לכוחות הביטחון, למואשפזים במרכזים רפואיים, לקשישים בבתי-אבות, לריכוזי עולים ואף לבתי-כלא ועוד, ויזכו את הציבור בהדלקת הנרות. אגף ההוצאה-לאור של צעירי-חב"ד הפיק לקראת חנוכה מערך של עלוני-הסברה מרהיבי-עין, לילדים ולמבוגרים, בעברית וברוסית. העלונים יופצו בימי החנוכה במאות-אלפי עותקים וינחילו לציבור את ערכי החג, מצוותיו ומנהגיו.

### חנוכה במוזאון גוש קטיף

מוזאון גוש קטיף מקיים פעילות מיוחדת בימי החנוכה, מתוך מתן דגש על הניסים והנפלאות שחוו תתישבי גוש קטיף. במוזאון תוצג 'חנוכיית הפצמ"רים' של רס"ן גרעון ריבלין ה"ד, הבנויה מחלקי פצצות מרגמה שנפלו בגוש קטיף. המוזאון פתוח מ"9 בבוקר ועד 9 בערב. טל' 02-6255456.

### מארז שירי חנוכה

לקראת חנוכה מגישה **נועם הפקות** מארז של שני תקליטורים המוקדשים לשירי חנוכה - **מכור על חנוכה**. מגוון שירים ישנים וחדשים, בביצוע מקהלת הילדים **ציליל זומר**, ושירי הלל של **שלמה ברונר** וחברים. טל' 02-5374144.

## זמני השבוע

ניו-יורק	דטרויט	מיאמי	לוס-אנג'לס
4:13	4:45	5:11	4:27
ניסת השבת			
5:15	5:48	6:06	5:25
צאת השבת			

**כתובת המערכת:** ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840  
טל' 972-72-2770100 • פקס 972-3-9606169  
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il  
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

# יום שפרץ את הדרך

בחגי-הגאולה י"ט בכסלו ניתן משמים 'אור ירוק' להפצת החסידות, ומאז היא הולכת ומתפשטת ומחיה את נפשות עמ"ישראל

והוא כל כבוד המלכות והדרה, אך מה בצע לי בכל מלכותי אם בני לא יחיה. טלו אפוא את הכתר, טחנו את היהלום והשקו את הבן. ואף שיודע אני כי רוב היהלום יישפך ארצה, בכל-זאת כדאי הדבר, כי אולי טיפה אחת תיכנס לפיו ותציל את חייו."

סיים רבי שניאור-זלמן: בן המלך, בנמשל, הוא הוא עם-ישראל. בדורות האחרונים העם היהודי עובר תמורות קשות וניצב לפני אתגרים שטרם היו כמותם. החסידות היא תרופת-הפלא, היא האבן היקרה של כתר המלך, שבכוחה להציל את העם. ועל כך אומר המלך, מלכו של עולם, שכדאי לשחוק את האבן היקרה ולשפוך סביב, למען הסיכוי שאולי טיפה אחת תיכנס ותציל את עם-ישראל.

### עוד צעד קדימה

נמצא אפוא שכבר בימי המגיד ממזריטש נתבטל הקטרוג והוכרע שכדאי להפיץ את החסידות. מדוע אפוא התעורר מחדש קטרוג על רבי שניאור-זלמן?

אלא שבעל התניא הלך עוד צעד קדימה. הוא לא הסתפק בגילוי תמציתי ונקודתי של רעיונות החסידות, כפי שהדברים מופיעים בתורתם של הבעש"ט והמגיד ממזריטש. הוא הסביר את ענייני החסידות בדרך שמאפשרת לכל אדם להבינם. על כך התעורר קטרוג מחדש, וי"ט בכסלו הוא היום שבו נתבטל הקטרוג ודרכו של בעל התניא קיבלה 'אור ירוק' משמים.

ואכן, אפשר לראות בבירות כי מאמרי החסידות של רבי שניאור-זלמן השתנו שינוי מהותי בעקבות המאסר. קודם המאסר היו מאמריו קצרים יחסית, ואילו לאחר השחרור החל לומר מאמרים ארוכים ומוסברים, ובכך פתח עוד ועוד את שעריה של פנימיות התורה לכל מבקש ה'. חגי-הגאולה י"ט בכסלו הוא אפוא יום הפריצה של תורת החסידות, שהולכת ומתפשטת עד שתביא את הגאולה השלמה.

**ר**בי שניאור-זלמן מלאדי, בעל התניא, סיפר לאחר שחרורו ממאסרו כי בהיותו בכלא נתגלו אליו רבו המגיד ממזריטש ועמו הבעל-שם-טוב. הוא שאל אותם מדוע נתחייב בעונש המאסר ומה רוצים ממנו. ענו לו מייסדי החסידות, שהתעורר עליו קטרוג חמור למעלה, על שהוא מפיץ ומגלה את מעיינות החסידות הכמוסים. שאל אותם אם לחדול מהפצת החסידות. השיבו לו: מכיוון שהתחלת, אל תפסיק, ואדרבה, הפץ עוד.

הדו"שיח הזה אינו מובן כל-כך. הלוא מי שהחלו בגילוי החסידות היו הבעש"ט והמגיד ממזריטש דווקא. הם כבר סללו את הדרך, גילו את החסידות ושברו את כל הקטרוגים. מדוע אפוא הם אומרים לרבי שניאור-זלמן שהתעורר עליו קטרוג על הפצת החסידות?

### לשחוק את היהלום

יתרה מזו: ידוע שרבי פינחס מקוריץ, תלמידו של הבעש"ט, סבר שיש ללמד את פנימיות התורה לראויים בלבד. פעם אחת ראה דף נייר מתגולל במקום לא-מכובד, וכשהרים את הדף ראה שכתובים בו דברי חסידות עמוקים שאמר המגיד. הוא הרהר בליבו שזו תוצאה של אי-זהירות בדברי החסידות, וההרהור שלו עורר קטרוג בעולמות העליונים על המגיד ממזריטש.

רבי שניאור-זלמן מלאדי, שהיה אז צעיר תלמידו של המגיד, הרגיש בכך, ואמר לרבי פינחס משל: בן מלך חלה והרופאים נלאו מלמצוא מזור למחלתו. יום אחד בא רופא גדול במיוחד ואמר שיש בעולם יהלום נדיר ויקר מאוד, אשר האבקה שלו יכולה לרפא את בן המלך. מיד החלו הכול לחפש את היהלום, ונמצא שהיהלום הזה משובץ ב...כתר המלך, והוא כל יופיו והדרו של הכתר.

החלו השרים להתווכח אם כדאי להשחית את כתר המלך. החליטו להביא את הדבר לפני המלך. אמר המלך: "אכן הכתר יקר לי ביותר

חג שמחה. לשונה טובה בלימוד החסידות ובדרכי החסידות תיכתבו ותיחתמו

# שלושה שריגים בכל יהודי

## הבחנה נכונה

יהודי נדרש לעבוד את ה' בקו החסד, כאברהם, אבל לא די במידת החסד כשהיא לעצמה, כי ממידת החסד עצמה יכולה להינתן השפעה גם למי שאינו ראוי לה. לכן נדרש לאזן את מידת החסד במידתו של יצחק, מידת הגבורה, שהיא מבטיחה שהשפעת החסד תופנה לאפיקים הראויים בלבד.

וכאן דרושה הבחנה נכונה, לדעת מתי לנהוג במידת החסד ומתי במידת הגבורה, ושלא להחליף את המידה. ההבחנה הזאת נעשית על-ידי התורה, עניינו של יעקב, שהיא מלשון הוראה (תורה=הוראה), שמלמדת ומורה בכל עניין את הדרך הנכונה. על-ידי התורה האדם יכול לדעת כיצד להתנהג בכל עניין, אם במידת החסד אם במידת הגבורה, וכיצד לשלב בין השתיים. כך משתלבים 'שלושת השריגים' בעבודת עם-ישראל עד הגאולה האמיתית והשלמה בקרוב ממש.

(תורת מנחם כרך ד, עמ' 213)

שהקב"ה "פסח על בתי בני-ישראל במצרים". הרי שפסח קשור במידת החסד, מידתו של אברהם.

חג-השבועות הוא כנגד יצחק, שמידתו מידת הגבורה, ובחג-השבועות ניתנה התורה מפי הגבורה ב"קולות וברקים וקול שופר חזק מאוד", וזה הביא לידי "יוחד כל העם... וירא העם וינועו (מלשון רתת) ויעמדו מרחוק". הרי שחג-השבועות קשור במידת הגבורה, מידתו של יצחק.

## התורה המגוננת

חג-הסוכות הוא כנגד יעקב, שעניינו תורה, ככתוב: "יעקב איש תם יושב אוהלים". התורה קשורה לסוכות, שהרי על התורה נאמר: "ואיש דברי בפיך ובצל ידי כיסיתך", היינו שהתורה נעשית בבחינת צל שמוגן על האדם, כמו הסוכה. זה הקשר המיוחד שבין חג-הסוכות ליעקב אבינו.

וזו משמעות דברי חז"ל "גפן אלו ישראל", שיש בהם "שלושה שריגים", כי בכל יהודי, שנקרא 'גפן', צריכים להיות שלושת העניינים האלה, שכנגד אברהם, יצחק ויעקב.

אשר סיפר שר המשקים את חלומו ליוסף הוא תיאר זאת במילים: "והנה גפן לפני, ובגפן שלושה שריגים". חז"ל מגלים שבפסוק הזה טמונים רמזים עמוקים. וכך נאמר במדרש: "גפן אלו ישראל... שלושה שריגים – אלו שלושה רגלים". עוד נאמר שם: "גפן זה העולם, שלושה שריגים זה אברהם יצחק ויעקב".

העובדה שהשריגים רומזים הן לשלושת הרגלים הן לשלושת האבות משקפת את הקשר ביניהם. ואכן, המועדים הם כנגד האבות: פסח כנגד אברהם, כפי שאמר לשרה כשאירח את המלאכים: "לושי ועשי עוגות" (רמז למצות), כי זה היה בפסח; שבועות כנגד יצחק, שכן תקיעות השופר של מתן-התורה היו בשופר מאילו של יצחק; וסוכות כנגד יעקב, כפי שנאמר אצל יעקב: "ולמקנהו עשה סוכות".

## חסד וגבורה

חג-הפסח קשור לאברהם שכן מידתו של אברהם היא מידת החסד, וזו המידה שהאירה בחג-הפסח. הקב"ה אמר: "ופסחתי (=חמלתי) עליכם, ולא יהיה בכם נגף", והחג נקרא פסח על שם

## מן המעיין יוסף | מאת הרב אליעזר ברוד

### אמרת השבוע

### עצה ותושייה

אל בעל התניא בא יהודי שהעלילו עליו עלילת שקר, והממונים על התיק היו להוטים להאשימו. יעץ לו הרבי לנסוע ליריד הסוסים ולקנות שם את הסוסים המובחרים ביותר, לרתום אותם למרכבה הטובה ביותר, ולנסוע איתם לעיר פטרבורג. שם עליו לנסוע הלך ושוב סביב ארמון הצאר, ואם יבקשו ממנו למכור את הסוסים, ישיב שאינו מוכר אותם בעד שום הון שבעולם. עד שיאמרו לו שהצאר מבקש לקנות את הסוסים, ואז ייתן לו אותם ללא תמורה.

כך היה, וכאשר שמע זאת הצאר החל להתעניין בזהותו של היהודי ונדע לו שהוא עומד למשפט. הצאר נוכח שזו עלילה, והורה לזכותו. אמר על כך בעל התניא, כי למד זאת מהאזהרה למלך ישראל שלא להרבות לו סוסים. מכאן ראייה שמלך יש לו תאוה לסוסים...

### להתחדש

"והוא נער" (בראשית לז,ב). יוסף היה תמיד בבחינת 'נער', כמו שנאמר "נער הייתי גם זקנתי" – נער הייתי גם כשזקנתי. האדם צריך להתחדש כל הזמן. לכן נמשלו ישראל ללבנה, המתחדשת בכל פעם.

(רבי אהרן מקרלין)

### הוא המשביר

"ויוסף הוא השליט... הוא המשביר" (בראשית מב,ו). יוסף לא הלך בדרכם של מנהיגים מסוימים, שעם התמנותם לתפקיד יושבים בראש באפס מעשה ומקיפים את עצמם במחנה של שמיים ומשרתים. יוסף לא נהג כך, אלא "הוא השליט... הוא המשביר".

(רבי משה-לייב מסאסוב)

### הפיכת 'אחר' ל'בן'

"יוסף" הוא על שם "יוסף לי בן אחר" (בראשית ל). עבודתו של יוסף היא לקחת את מי שהתרחק מן הדרך הישרה עד שהוא בבחינת 'אחר', ועל-ידי שיוסף מתעסק עמו הוא הופך את 'האחר' ל'בן'.

(לקוטי שיחות)

### תמיד להוסיף

"אלה תולדות יעקב: יוסף" (בראשית לז,ב). אדם מישראל אינו צריך להסתפק במה שכבר השיג, אלא עליו לשאוף לעלות מעלה-מעלה, להיות מוסיף והולך. זהו שנאמר "אלה תולדות יעקב – יוסף", עליו להוסיף לשאוף, להוסיף לעלות.

(רבי מנחם-מנדל מרימנוב)

### אור האצילות

מדרגתו של יוסף גבוהה משל שאר השבטים. בכל השבטים האירה הארה בלבד מעולם האצילות, ואילו ביוסף האיר אור האצילות ממש. לכן על יוסף דווקא נאמר "אלה תולדות יעקב יוסף".

(ספר המאמרים תרפ"ט)

### לדאוג לזולת

"וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור" (בראשית לז,כט). ראובן לא נכח בשעה שמכרו את יוסף מאחר שהיה בשקו ובתעניתו, ולכן היו אחיו יכולים למכור את יוסף, וזה גרם לגלות מצרים שהיא שורש כל הגלויות. למדנו שאין לאדם להתעסק אך ורק בשלמות עצמו ולשכוח את הזולת, אלא מחובתו להתעסק תמיד גם עם הזולת, מתוך אהבת-ישראל.

(לקוטי שיחות)

# צמו בשמחה

הבשורה הקשה נפלה על ראשי החסידים כרעם ביום בהיר. דבר מאסרו של אדמו"ר הזקן, רבי שניאור-זלמן מלאדי, בעל התניא והשולחן-ערוך, בעקבות הלשנה כוזבת - נודע חיש-מהר ברחבי המדינה, ובכל מקום שהגיעו אליו הידיעות - אבל גדול לחסידים, צום ובכי.

אלה היו ימי התפשטותה של החסידות ברחבי רוסיה וליטא. בעל התניא, בגדולתו הענקית בנגלה ובנסתר, משך אליו אלפי אברכים צעירים. בכל עיר ועיירה כבר נראו ניצנים של גרעינים חסידיים, שהונהגו על-ידי תלמידיו ומקושריו. גם כתבי התניא, שהחלו לפוזר על פני הארץ, הביאו לידי הכרה גוברת והולכת בבשורה הרוחנית הגדולה שהחסידות נושאת עמה.

עתה, בהיודע דבר המאסר, למחרת שמחת-תורה תקנ"ט, נבהלו החסידים מאוד. דיי היה בעצם העובדה שהרבי הובל למאסר ב'מרכבה השחורה', השמורה למורדים במלכות, להבין את חומרת המצב ואת הסכנה הממשית לחייו של אדמו"ר הזקן.

גם לקהילת החסידים בעיר סטראדוב הגיעה הבשורה, אם כי באיחור, בגלל ריחוקה. הדברים גרמו לחסידים שיברוך-לב עמוק. אחד מהם, ר' יחזקאל, לא היה יכול לשאת את כאבו. השמועה על אדמו"ר הזקן, המובל במרכבה של נידונים למוות, השפיעה עליו כל-כך עד שנפל מתעלף.

חבריו ניסו לעוררו, אך ייסורי נפשו היו גדולים מיכולתו לשאת אותם. בכל פעם שהחל להתעורר וזוכר מחדש במאסרו של הרבי - התעלף מחדש. כך קרה שוב ושוב, והחברים היו אובדי עצות. רופא שהובהל למקום הודיע כי החסיד שרוי בסכנה ממשית.

לפתע הגה מוחו של אחד החסידים רעיון. הוא החל לקרוא בקול ובשמחה באוזנו של החסיד כי הרבי שוחרר ויצא לחופשי.

העצה הזאת הועילה. האיש התעורר ושב אטי-אטי לאיתנו. כאשר חזרו אליו כוחותיו, הודיעו לו ידידיו כי למעשה הטעו אותו, כדי להצילו. הם אף הצטדקו, שהלוא מאמינים ובטוחים הם כי כך יהיה בקרוב.

החסיד ר' יחזקאל לא התעלף שוב, אולם קיבל עליו להתענות בכל יום עד שיזכה להתבשר על שחרורו של הרבי. כאשר שמעו חבריו על החלטתו,

הסכימו גם הם לקבל עליהם תענית. הימים עברו והנה הגיע ליל י"ט בכסלו, יום ההילולא של רבי דובער, המגיד ממזריטש, רבו של אדמו"ר הזקן. כמנהג החסידים, ישבו החסידים לאמירת לחיים בצוותא לכבוד ההילולא, אולם ר' יחזקאל נשאר במקומו ולא הצטרף.

אליהם. הצומות החלישו אותו מאוד, עד שנרדם.

והנה הוא חולם חלום. רבי מנחם-מענדל מוויטבסק, גדול תלמידי המגיד ורבי-חבר לאדמו"ר הזקן, אשר עלה לארץ-הקודש ונסתלק לפני יותר מעשר שנים (הסתלקותו הייתה בשנת

## לומדים גאולה | מאת מנחם ברוד

### חיבור הקטבים

**ה**גאולה, במהותה, היא מיזוג ההפכים ושלוב היתרונות שבין קטבים. מצד אחד - "עולם כמנהגו נוהג", ובה בשעה "לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד". כך גם מבואר שבית-המקדש השלישי יושב המעלות שהיו בבית-המקדש הראשון והשני, בדוגמת יעקב אבינו שבו התמזגו המעלות של אברהם ויצחק.

את כוחה זה של הגאולה אפשר לראות גם בתורת החסידות, שמכינה את העולם לקראת הגאולה. עד הופעת החסידות היו בעולם היהודי שתי שיטות שביקשו להוסיף יראת-שמים ולחזק את האמונה - שיטת החקירה ושיטת המוסר. השיטות האלה מייצגות שני קטבים מנוגדים, ולמעשה דרך המוסר צמחה בתגובה על אי-נחת שהסבה שיטת החקירה. השיטות האלה השתנו במרוצת השנים וקיבלו פנים רבות, אך בבסיסן נשארו שתי שיטות מנוגדות, שיש בזו מה שאין בזו.

#### מוסר וחקירה

שיטת המוסר תוקפת ישירות את הבעיות ואת חוליי הנפש. היא מציגה את הנטיות החומריות ואת המידות הרעות במלוא כיעורן. היא ממחישה לאדם לאן המידות הללו עלולות להוליכו ועד כמה הן מעכבות אותו מלעבוד את ה' באמת. יתרונה של שיטה זו בגישתה הישירה ובתפישתה את השורר בקרניו. אך יש בה גם חיסרון - ההתעסקות המרובה בצד השלילי שבאדם אינה מוסיפה שמחה, ועצם העיסוק בהיבטים האפלים מותיר 'ריח רע' (כשם שסילוק אשפה גורם לאדם לספוג את סירחונה).

לעומתה, שיטת החקירה אינה מתעסקת כלל ב'לכלוך' עצמו. היא מנסה להרים את האדם לפסגות גבוהות של רוחניות, על-ידי העסקתו בעניינים גבוהים ונעלים. החקירה דנה בסוגיות פילוסופיות עמוקות, העוסקות באמונה, בתורה ובמצוות. היא מנסה להביא את האדם אל הבנת גדולת ה', וממילא לידי התרחקות מענייני החומר ומהמידות הרעות.

זה יתרונה של החקירה, אך יש בה גם סיכון לא-מבוטל - היא עלולה להיות רחוקה ומנותקת מההתנהגות היום-יומית. נוסף על כך, העמדת השכל והחקרנות במרכז החיים עלולה להביא לידי חלישות האמונה, קרירות שכלתנית, ואף ספקנות, שכן השכל מעצם מהותו יש בו תמיד צדדים לכאן ולכאן.

#### החסידות כוללת הכול

במשך הדורות התנהל הוויכוח בין חסידי שיטות המוסר והחקירה. בדורות האחרונים זכינו להתנוצצות מאור הגאולה, בדמות התגלות החסידות, המשלבת בדרך מופלאה את יתרונותיהן של שתי השיטות, והרבה יותר מזה.

החסידות כבשה במהירות את לב העם, שכן בה מתמזגות מעלותיהן של שתי השיטות גם יחד. רבים שואלים: מהי החסידות? האם היא מוסר? חקירה אלוקות? קבלה? האמת היא שהחסידות אינה מוסר, אינה חקירה ואינה קבלה, אם-כי יש בה גם מוסר גם חקירה וגם קבלה. החסידות היא פנימיות התורה (נשמתא דאורייתא), ובתור שכזו, יש בה הכול.

החסידות עולה לשמי-רום, ובר-זמן גם נוקבת תהומות. היא דנה בסוגיות העמוקות והמופשטות ביותר של אמונה וידיעת הבורא, אך מביאה את הדברים עד ההיבטים הקטנים ביותר של חיי האדם. על-ידי האור שבה היא מסלקת את הרע, בלי להתפלש בו, והיא משתמשת בשכל ובהיגיון בלי לעשותם עיקר. השכל שבחסידות אינו שכל אנושי, אלא שכל אלוקי, רוי אמונה וקדושה.

וכך הרבי הרי"צ (רבי יוסף-יצחק שניאורסון) מליובאוויטש מגדיר את שלוש השיטות הללו: מוסר - "ביטול החומר", החקירה - "מעלת הרוחניות", והחסידות - "הגברת הצורה על החומר... והתכללות יחד מבלי שיימצא ראש וסוף". זאת תורת החסידות, פנימיות התורה, שהיא הכנה לאור הגאולה.

תקמ"ח), הופיע בחלומו של ר' יחזקאל, ואמר לו:

"מכיוון שבתחילת דרכך כחסיד היית מהקשורים אליי, הנני רוצה לספר לך מהנעשה בעולם העליון.

"הלא יודע אתה כי זה ליל הילולת רבנו המגיד. על-פי הסדר בעולם העליון, בכל יום הילולא באות כל הנשמות להיכלו של בעל ההילולא, והוא אומר דברי תורה לפני כולן. גם הלילה באו הנשמות, ובהן נשמות הצדיקים הגדולים, להיכל המגיד".

רבי מנחם-מענדל מוויטבסק תיאר בחלום את הסדר שבו ישבו הצדיקים בהיכל, באומרו: "לימינו של המגיד ישב הבעל-שם-טוב, לשמאלו ישב האריז"ל, וכן הלאה. המגיד אמר דברי תורה וחסידות, וכשסיים פרץ בבכי וקרא: 'תלמידי רבי זלמן נמצא בצרה, וכל החסידות בסכנה. אנא מכם, עוררו עליו רחמים'. תיכף נעשה רעש גדול בשמים, ונשמת רבי שמעון ברי-יוחאי הופיעה ובהא. רשב"י הושיב מיד בית-דין, ונפסק כי אדמו"ר הזקן יצא היום לחופשי".

ר' יחזקאל התעורר בבהלה. החלום הותיר עליו רושם עז והוא זכר כל פרט. בהתרגשות רבה מיהר אל חבריו וסיפר להם את דבר החלום.

החסידים ידעו כי גילוי שכזה מהעולם העליון, לא כל אדם זוכה לו. רק יחידים סגולה, אשר התקשרותם בצדיק היא בעצם נפשם, זוכים לכך. עתה גדלה מעלת חברם בעיניהם, בהבינם כי לא בכדי זכה לגילוי כזה.

ואכן, חסידי סטראדוב קיבלו את הדברים כפשוטם והאמינו כי החלום שחלם חברם אינו חלום פשוט כלל וכי בודאי הרבי שוחרר. עם זה החליטו להוסיף להתענות מדי יום ביומו, כפי החלטתם מאז, עד שתיגיע הבשורה לאזניהם גם בדרכי הטבע המקובלות.

אך שמחתם הייתה גדולה, בהבינם כי זכו להתבשר בדרך שמימית מופלאה על שחרורו וגאולתו של הרבי מהמאסר ביום זה. מכיוון שכך, החליטו כי ימשיכו את התעניות מתוך שמחה וחגיגות, ולא כפי שנהגו עד עתה.

בימים ההם, כשלא היו טלפונים וכלי-תקשורת מהירים, הועברו הידיעות באמצעות שליחים, ולעיתים עבר זמן רב עד שידיעה הגיעה ממקום אחד למשנהו. לכן הבשורה על שחרורו של אדמו"ר הזקן לא הגיעה לקהילת החסידים בסטראדוב אלא כעבור שבוע ימים!

אולם אז נודע כי אכן באותו יום ממש, בל"ט בכסלו, שבו חלם החסיד את החלום, יצא אדמו"ר הזקן לחופשי.

"רבנו הזקן, במסירות-נפשו בהיותו כמאסר, פעל שכל מי שילמד את ספרו התניא - 'תניא' אותיות 'איתן' - יתעורר ה'איתן' שבנשמתו, ויפעל בו התחזקות בעבודת השם יתברך" (הצמח-צדק)

## פתגם חסידי

# נכנסים לכלא בפטרבורג



הרב פבזנר והרב עמאר לצד דמות בעל התניא (צילום: ברלה שיינר)

**ב**יום שישי בבוקר, י"ט בכסלו, ייכנסו חברי הקהילה היהודית וילדיהם בעיר פטרבורג אל המבצר האימתי פֶטְרוֹפּוֹלִבְסְקִיָה, שבו ישב רבי שניאור-זלמן מלאדי, מייסד חסידות חב"ד. הם יראו את תאי הכלא, שבאחד מהם ישב הרבי, ויחלפו על פני דמויות השעווה של האישים ההיסטוריים שישבו בכלא, ובהם רבי שניאור-זלמן. שם, במעמקי הכלא, ידברו על המאסר ועל הגאולה, ועל עוצמות הרוח של עם-ישראל.

שמונה-עשרה שנים חלפו מיום שהרב **מנחם מענדל פבזנר**, שליח חב"ד בעיר, קבע בה את מגוריו. בשנים האלה הצליח לחולל מהפכה של ממש. נוסף על בית-הכנסת הגדול שהוא מתחזק, הקים גני-ילדים, בית-ספר ובו ארבע-מאות ילדים ומרכז קהילתי. הוא מקיים פעילות עם ילדים, נוער ומבוגרים ומפעיל מערך של סיוע לנזקקים. יותר מעשרים וחמישה אלף משפחות יהודיות מקבלות ממנו בקביעות חומר יהודי. "הקמנו במהלך השנים עוד בתי-כנסת בעיר, ולצידנו פועלים שבעה-עשר שלוחים", הוא אומר.

## "נבואה מדהימה"

בשנות השישים ביקרה משלחת רבנים מארה"ב ביקור חשאי בפטרבורג. בבית-הכנסת הגדול מצאו עשרות ספרי-תורה מוזנחים, וחשבו שכדאי לפעול להוצאתם אל מחוץ לגבולות המדינה. בשוכם לארה"ב התייעצו עם הרבי מליובאוויטש וקיבלו את התשובה: "בוא יום ויזדקקו לספרי-התורה

המצויים שם".

לפני שמונה שנים ביקר נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש בבית-הכנסת בפטרבורג, במהלך ביקורו הרשמי ברוסיה. הרב פבזנר סיפר לבוש את הסיפור הזה. בוש הגיב בהתלהבות: "זו נבואה מדהימה. הרבי חזה שיהיה כאן חופש דת". הסיפור הותיר עליו רושם עז, והוא החליט להאריך את הביקור בבית-הכנסת.

## סגירת מעגל

זמן קצר לאחר נישואיהם ידעו בני הזוג פבזנר שרצונם לצאת לשליחות ברוסיה. בימים ההם כל נושא השליחות ברוסיה היה בראשיתו. הרבי נתן את ברכתו לשליחות בפטרבורג. "סבי, הרב ניסן נמנוב, נעצר בזמנו בפטרבורג באשמת לימוד תורה. גם אמה של רעייתי נעצרה בעיר הזאת. כשבאנו לכאן הרגשנו מעין סגירת מעגל מרגשת", הוא מספר לנו השבוע.

דווקא בפטרבורג הצליחו חברי הקהילה לשמור על הגחלת היהודית. "זו אחת הקהילות היחידות ששרדו", הוא מסביר. "בית-הכנסת היה פתוח תמיד. ובכל-זאת, המצב הרוחני לא היה פשוט, ונדרשה פעילות רחבה כדי לחזק את הזיקה היהודית".

## הנצחה במבצר

לאחר התמוטטות ברית-המועצות החליטה עיריית פטרבורג להפוך את מבצר הכלא הידוע לשמצה

## פינת ההלכה | מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

### שניים שאומרים קדיש

**שאלה:** כיצד עונים על קדיש כשאומרים אותו כמה

**אבלים, וכל אחד ואחד מהם אומר בקצב אחר?**

**תשובה:** מנהג ישראל, עוד מימי התנאים, שהאבלים אומרים קדיש, כדי לזכות את הרבים בעניית אמנו ו"יהא שמיה רבא...", לעילוי נשמת הנפטרים.

בדורות קודמים היה נהוג בקהילות אשכנז שאין שני אנשים אומרים קדיש יחד, אלא מחלקים את הקדישים בין האבלים. נכתבו על כך הרבה דיונים וסיכומים בספרי שו"ת ופוסקים. לדוגמה, נקבע שאבל בתוך 'שבעה' קודם לאבל בתוך 'שלושים', ואם יש בעל 'ארציט' בבית-הכנסת, נותנים לו לומר קדיש אחד.

כבר אחד מגדולי האשכנזים, רבי יעקב עמדין (היעב"ץ), כתב לפני כ-270 שנה: "ומה טוב וישר מנהג הספרדים בזה, שאם רבים המה - כולם זוכים בו, ואומרים אותו כאחד, ובטלה מחלוקת...". מאז פשטו מנהגים ספרדיים

בקהילות אשכנז, בפרט על-ידי תנועת החסידות, התקבל ברובן המנהג הספרדי (חוץ מכמה מהישיבות הליטאיות ומקהילות יוצאי גרמניה).

אלא שיש לנהוג גם בזה כמנהג הספרדים, לומר כולם יחד ובבת-אחת, כדי שהציבור יוכל להאזין ולענות אחריהם אמנו. ובכמה קהילות נהגו לרכז את כל האבלים סמוך לבמה או לארון-הקודש, כדי שיאמרו יחד. ולפחות רצוי שאחד מהם יאמר בקול גבוה מכולם, והאחרים יצטרפו אליו.

אם זה מקדים וזה מאחר - יענה על הראשון או האחרון אמנו, ונחשב לו שענה על כולם. ואם יש ביניהם הפסק של יותר מ'תוך כדי דיבור' (=זמן אמירת המילים "שלוש עשרה"), יענה על כל אחד ואחד. ואם אינו מסוגל להתרכז ולהאזין לכולם, יאזין למי שיכול בלבד.

**מקורות:** רמ"א יו"ד שע"ד, נו"כ. סידור יעב"ץ הוצאת אשכול ח"א עמ' שגא. שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' סח. חתם סופר או"ח סי' קנט. בנין ציון סי' קכב. משנ"ב בביה"ל סו"ס קלב. גשר החיים ח"א עמ' שלג. נטעי גבריאל הל' אבלות ח"ב פמ"א. ילקוט יוסף הל' ביקור חולים ואבלות עמ' תפג, וש"נ.

## ברכות וישועות

**רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש.**

**גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח על 'הציון' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'ציון' לבקשת ברכה.**

ohel chabad lubavitch, 226\_20 Francis  
Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411  
Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

# חדש: שולחן חג

לכל חגי ישראל ומועדיו

מגוון שיחות לכל חג, מעובדות על-פי אוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש

להזמנות: טל' 1-718-6041020